

## ANNOUNCEMENTS / АНОНСИ

Ольга Ігнатська

### НОВИЙ КУРС УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ У НІМЕЧЧИНІ

У травні 2022 року в Дрезденському технічному університеті (Німеччина) стартували перші курси української мови (рівень A1) в рамках Загальноосвітньої кваліфікаційної програми (AQua) для студентів усіх спеціальностей. Ця ініціатива стала можливою завдяки активній підтримці професора Хольгера Куссе, директора Інституту славістики та Центру Східної



та Центральної Європи, Маріанни Шульц, наукового співробітника та керівника проєктів Інституту славістики, а також авторки цієї статті, яка працює в Технічному університеті Дрездена в рамках дослідницького проєкту «TUD und Ukraine: Brücken, die verbinden (II)». Проєкт фінансує Німецька служба академічних обмінів (DAAD) за програмою «Україна цифрова: Studienerfolg in Krisenzeiten sichern (2022, 2023, 2024)».

Метою курсів є занурення студентів в українську мову та культуру, а також розвиток їхніх комунікативних навичок спілкування українською мовою в різних повсякденних ситуаціях. Кожен блок програми (A1, A2, B1, Spoken) створено відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (CEFR), на основі чотирьох основних мовних навичок (читання, письмо, говоріння та аудіювання). Заняття проходять двічі на тиждень – як для початківців, так і для тих студентів, що вже опанували початкові мовні навички. Тривалість одного заняття – 90 хвилин, курс розрахований на 15 тижнів. Курс спрямований не лише на вивчення української мови, він занурює в українське життя та культуру, ознайомлює з менталітетом українців, допомагає зрозуміти сучасну Україну у світлі останніх подій.

Готуючись до курсів, ми використовували комплексну стратегію, працюючи з різноманітними педагогічними та дидактичними матеріалами, посібниками та підручниками, зокрема «Українська для іноземців. Крок за кроком» Данути Мазурик (Харків, 2017); «Українська мова для іноземців: Навчальний посібник» Барчук О.Г., Волкова О.М., Ворона Н.О. та ін. (Суми, 2018); «Українська легко» Наталії Клименко, Павла Мельника-Крищенка (Харків, 2017); «Українська мова для іноземців з таблицями та коментарями: Навчальний посібник» Дегтярєва Т.О., Дядченко Г.В., Кулішенко Л.А. (Суми,

2021). Безперечно, ці книги містять багатий мовний і комунікативний матеріал, потрібний для вивчення української мови на початковому та основному рівнях, а також різноманітні практичні завдання, довідкові таблиці та – частково – культурологічну інформацію.

Водночас більшість цих видань є одномовними, без мови-посередника, що потребує значно більше часу для пояснення та засвоєння матеріалу, а тому вони можуть бути лише додатковими джерелами в умовах обмеженої кількості навчальних годин та у форматі інтенсивного вивчення мови. Крім того, слухачі наших курсів потребували значно більше сучасної культурологічної інформації. Відповідно, ми знайшли вирішення цієї проблеми, розробивши авторський практичний курс української як іноземної, пристосований до потреб німецьких студентів. Його основні характеристики: використання мови-посередника, інтенсивний формат, фокус на комунікативному аспекті, максимальне залучення до культурного контенту. Більшість методик, які ми застосовуємо під час навчання, ґрунтуються на принципі перехресного тренування – студент не просто вивчає граматичні правила, а систематично бере участь у розмовних практиках, які допомагають у застосуванні певних граматичних конструкцій. Мінімум теорії, максимум розмовної практики – ось наш девіз. Введення культурологічного аспекту в курс української мови розкриває розмаїття мовної культури України: через тексти, презентації та відеоматеріали учні ознайомлюються з біографією та творчістю видатних поетів і письменників (Тараса Шевченка, Лесі Українки, Івана Франка та ін.), вивчають уривки з творів видатних українських письменників, співають українські пісні, дивляться та обговорюють українські мультфільми, розігрують сценки «У магазині», «У лікарні», «На вокзалі», «На пошті», «У ресторані», «У готелі». Усі ці вправи в легкій, ігровій формі допомагають засвоїти складні мовні структури, зорієнтуватися в українському культурному просторі, відчути себе «повноцінним користувачем» мови.

Логічним продовженням нашого курсу стала Зимова школа української мови для охочих учасників, організована на базі Дрезденського технічного університету в січні-лютому 2024 року. Основний акцент школи був зроблений на культурну та комунікативну складові, максимальне занурення в українську культуру в усіх її проявах. Під час зустрічей студенти навчалися долати мовний бар'єр, розбирали найпоширеніші помилки, описували зовнішність відомих українців, обговорювали особливості українського побуту, створювали меню з українськими стравами для своїх ресторанів, підписували вітальні листівки, співали українські народні пісні, переглядали фільми, ділилися своїми знаннями про Україну, проводили віртуальні екскурсії українськими містами, визначали жанрові особливості та сюжет картин відомих українських художників тощо.

Оскільки нас дуже цікавила ефективність запропонованої методики, ми провели анонімне опитування «Чому ми вивчаємо українську мову?» серед тих слухачів курсів, які відвідували їх з 2022 року. В опитуванні взяли участь 17 респондентів. На запитання гугл-форми відповідали переважно німецькі студенти, іноземці, які навчаються в Дрезденському технічному університеті за програмою Erasmus+ (з Італії та Чехії), а також українці, які переїхали до Німеччини в дитинстві. Респонденти мали різні рівні володіння

українською мовою ( $\frac{2}{3}$  – A1-A2;  $\frac{1}{3}$  – B1-B2). Опитування показало, що половина респондентів давно хотіли вивчити українську мову, але раніше не мали такої можливості в Дрездені. Серед інших причин, які спонукали почати вивчати або вдосконалювати українську мову, були такі: інтерес до мови та культури після початку війни (20%) та солідарність з українцями (20%). Особливий тематичний інтерес у респондентів викликали теми «Сучасна політична ситуація в Україні» та «Українські прислів'я та приказки як ключ до розуміння національного характеру та поведінки».

Більше половини респондентів зазначили, що спілкуються з українцями поза межами університету (і таким чином практикують українську мову самостійно), але лише кожен п'ятий читає українські новини, слухає українську музику, відвідує українські культурні заходи та відкриті зустрічі з відомими українцями та політиками, які проводяться в Дрездені за підтримки Українського дому (QF Passage Neumarkt, Дрезден). Звідси випливає важливий методологічний висновок: студентам складніше самостійно взаємодіяти з культурними явищами, ніж спілкуватися з носіями мови. Таким чином, систематичне ознайомлення з культурним розмаїттям України та українців, залучення відповідного культурного контенту до вправ і завдань є важливим для розвитку мовної та культурної компетенції студентів.

Згідно з результатами опитування, під час знайомства з українською мовою студенти найчастіше відчують труднощі з наголосом слів (що цілком очікувано) та вимовою окремих звуків. Менше проблем викликає національно-специфічна лексика, правила правопису, українська графіка, формоутворення та узгодження частин мови (останнє, на нашу думку, може бути пов'язано з тим, що студенти ще не оволоділи знаннями власне складної граматики).

На запитання «Що найбільше подобається студентам в українській мові?» респонденти відповіли наступне: «Милозвучність» (9 відповідей), «Українська мова – мова опору героїчної нації» (8 відповідей). Ці відповіді доводять важливість соціокультурного статусу, а також естетичного аспекту у формуванні та підтримці інтересу до вивчення мови.

Довгострокова мета вивчення української мови для більшості учасників мовних курсів ( $\frac{2}{3}$  відповідей) – поїхати в Україну та спілкуватися без мовного бар'єру, а кожен п'ятий хоче вільно розмовляти українською або читати українську класику. Водночас нас здивувало, що лише один респондент зазначив, що українська мова потрібна йому/їй для майбутньої професії. З одного боку, це свідчить про справжній, а не утилітарний інтерес до мови та культури, а з іншого – викликає занепокоєння щодо стабільності такого інтересу. Але це вже не лінгвістична проблема.

Отже, місія викладача української як іноземної у теперішніх умовах – не лише навчати мови та надавати можливість усім охочим отримувати знання про Україну, її минуле та сьогодення, а й популяризувати українську культуру, бути фасилітатором, модератором, помічником та мовним взірцем для оточення.

**Abstract**

**Ihnatyeva Olha**

**NEW UKRAINIAN LANGUAGE COURSE  
FOR STUDENTS IN GERMANY**

In May, 2022 the first Ukrainian language courses (Ukrainian A1) as part of the General Qualification area (AQua courses) were launched for students of all specialties at the Technical University of Dresden, Germany. This initiative became possible due to the research project "TUD und Ukraine: Brücken, die verbinden (II)", funded by the German Academic Exchange Service (DAAD) within the programme "Ukraine digital: Studienerfolg in Krisenzeiten sichern (2022, 2023, 2024)". The peculiarities and the challenges of these language courses are described, as well as the results of anonymous survey of their attendants – students of TU Dresden are shown.

**Відомості про автора**

*Ігнат'єва Ольга, канд. філос. наук, доцент кафедри іноземних мов та міжнародної комунікації Черкаського державного технологічного університету, м. Черкаси (Україна); науковий співробітник Технічного університету Дрездена, інститут славістики, м. Дрезден (Німеччина); e-mail: glory19802810@gmail.com*

*Ihnatyeva Olha, Ph.D., Associate Professor of the Department of Foreign Languages and International Communication, Cherkasy State Technological University, Cherkasy (Ukraine); a research associate, the Institute of Slavic Studies, Dresden University of Technology, Dresden (Germany); e-mail: glory19802810@gmail.com*